

Άγιος Ανδρέας ο δια Χριστόν Σαλός (6ος αιώνας μ.Χ)

Ευκαιρήσαντός ποτέ του Επιφανίου επί το αυτό και του Οσίου Ανδρέου, έλαβεν αυτόν εις τον οίκον αυτού, ποιήσαι εν αναπαύσει καν μίαν εβδομάδα και ανεθίηαι αυτόν εκ των πολλών πόνων. Και δη καθεζομένων αυτών κατά μόνας, ήρξατο ερωτάν αυτόν περί τε δυστυχίας και μεταβολάς αέρων, και άλλων τινών απορρήτων. Τέλος παρακαλεί αυτόν, ειπείν πώς έσται το τέλος του κόσμου τούτου, και πόθεν γνώσονται οι άνθρωποι το τέλος εγγύς είναι, από ποιών δε σημείων η απόδειξις της συντελείας έσται. Οίτε θείοι σταυροί, και αι άγιοι εικόνες, και αι ιεραί βίβλοι, και πώς η Πόλις ημών αύτη η νέα Ιερουσαλήμ παρελεύσεται, οίτε σεβάσμιοι ναοί τι γενήσονται, και των αγίων τα λείψανα που χωρηθώσι, και εν τίνι τα σεμνά της πόλεως ημών μετοικισθώσι. Δέομαι σου σαφήνισόν μοι, σον γάρ έστι δεδομένον του συνιέναι τα μυστήρια της βασιλείας των ουρανών, πώσω μάλλον τα του κόσμου. Ο μακάριος (Ανδρέας) έφη:

Περί της απελευθέρωσης της Κωνσταντινουπόλεως.

Η πόλις αύτη (Κων/πολη) η επάνω πολλών εθνών και πόλεων προκαθεζομένη, ανάλωτος έθνεσι γενήσεται και αχείρωτος **(δεν θα αλωθεί από έθνη και δεν θα την πάρει ανθρώπινο χέρι)**. Η γαρ Θεοτόκος εν σκέπη των ιδίων πτερύγων ταύτην εφύλαξε, και ταις πρεσβείαις αυτής άτρωτος διαφυλαχθήσεται. Πλην έθνη τινά τρώσουσι **(θα κτυπήσουν)** τα τείχη αυτής και τα τόξα αυτών συντρίψαντες εν αισχύνη αναχωρήσουσιν. Απ' αυτής δε πλουτήσουσιν έθνη και των ηδέων αυτής απολαύσουσι. Λόγος δε τις φέρεται εισιέναι το γένος των Αγαρηνών και ικανά πλήθη τη μαχαίρα αυτών κατασφάξουσιν, εγώ δε φημί, ότι το ξανθόν γένος, εισελεύσεται ούτινος η προσηγορία πρόκειται εν τω επτακαιδεκάτω στοιχείω των εικοσιτεσσάρων στοιχείων διακεφαλαιούμενον (δηλ το Ρ), αλλ' εισελεύσεται μεν και τα κώλα των αμαρτωλών **(Αγαρηνών-Τούρκων)** επί εδάφους καταστρώσουσιν, ουαί δε αυτοίς από των δύο ορπήκων **(των αντιπάλων Ευρωπαϊών και Αμερικανών)**, ων αι ρομφαίαι αύραι **(δηλ. οι πύραυλοι που τρέχουν σαν τον αέρα και περισσότερο)**, και ως οξεία δρεπάνη πυρός εν θέρει συγκόπτουσα, και εις τα οπίσω ου μη ανθυποστρέψουσιν ουκέτι, ουδ' ου μη ενταύθα καταλειφθήσονται **(και μετά την έκρηξή τους δεν θα μένει τίποτα από αυτά)**.

Περί δε ωδίνων αρχής, και περί συντελείας πως σοι αδακρυτεί διεξέλθοιμι **(θα σου εξηγήσω)** τέκνον; **Εν γαρ ταις εσχάταις ημέραις αναστήσει Κύριος ο Θεός βασιλέα από πενίας**, και πορεύσεται εν δικαιοσύνη, και γενήσεται δι' ελεημοσύνης τοις πάσιν ευάρεστος, πάντα δε πόλεμον καταπαύσει, και τους πένητας πλουσίους απεργάσεται, και **έσται ειρήνη ον τρόπον επί των ημερών Νώε, δια το μη ποιείν πόλεμον πώποτε.**

Έσονται γαρ οι άνθρωποι πλούσιοι εν ταις ημέραις εκείναις σφόδρα, και εν γαλήνη και ειρήνη βαθεία εσθίοντες και πίνοντες, γαμούντες και εκγαμίζοντες, εν αδεία πολλή πορευόμενοι, και αμερίμνωσ τοις γηνίοις επαναπαυόμενοι. Και εν τω μη είναι πόλεμον επί

της γης, συγκόψουσι τας σπάθας αυτών εις ζιβύνας και εις δρέπανα και εις εργαλεία γεωπονικά. Και μετά ταύτα δώσει το πρόσωπον αυτού επί ανατολάς, και ταπεινώσει τους υιούς Αγαρ. Οργισθήσεται γαρ αυτοίς ο Κύριος δια την βλασφημίαν αυτών ην εβλασφήμησαν εις τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν **(διότι δεν τον θεωρούν Θεό)**, και δια την των Σοδόμων ασέλγειαν ην κατεργάζονται **(αρσενικοιτίες που δεν απαγορεύονται στους μουσουλμάνους)**.

Πολλοί δε εξ αυτών **(των πρώην μουσουλμάνων)** το άγιον Βάπτισμα κοιμισάμενοι ευάρεστοι γενήσονται και τιμηθήσονται παρά του ευσεβούς βασιλέως εκείνου. Τους δε λοιπούς ολέσει **(θα απωλέσει)**, και εμπυρίσει **(κατακαύσει)**, και βιαίω θανάτω παραδώσει. **Εν τοις καιροίς εκείνοις αποκατασταθήσεται πάσα η υφήλιος και το Ιλλυρικόν (δηλ η σημερινή Αλβανία) τη βασιλεία Ρωμαίων, και η Αίγυπτος κομίσει τα πάκτα αυτής (θα συνάψει συμφωνία φιλίας).** Και θήσει την χείρα αυτού την δεξιάν εις τα κύκλω έθνη και ημερώσει τα ξανθά γένη, και τους μισούντας αυτόν τροπώσεται **(θα κατατροπώσει)**. **Τριάκοντα και δύο (32) έτη κρατήσει της βασιλείας.**

Δώδεκα έτη κήνσον **(φόρο)** και δόματα ου λήψεται **(και άλλου είδους προσφορές δεν θα λάβει)**. Αναστήσει θυσιαστήρια συντετριμμένα, και ναούς αγίους ανοικοδομήσει. Δίκη ουκ έσται εν ταις ημέραις εκείναις, αλλ' ούτε ο αδικών ή ο αδικούμενος. Πτήξει γαρ από προσώπου αυτού πάσα η γη **(θα τον φοβηθεί όλη η γη)**, και φόβω ποιήσει τους υιούς των ανθρώπων σωφρονείν **(όχι μόνο με λόγια αλλά και με φόβο θα κάνει τους ανθρώπους να σωφρονούν)**, και τους παρανομούντας των μεγιστάνων **(αρχόντων)** εξολοθρεύσει.

Εν τοις καιροίς γαρ εκείνοις πας χρυσός, ος εστί εν οιωδήποτε τόπω κρυπτόμενος νεύσει Θεού αποκαλυφθήσεται τη βασιλεία αυτού **(διότι στους καιρούς εκείνους, κάθε τι πολύτιμο σαν το χρυσάφι, σε οποιονδήποτε τόπο και να κρύπεται, με νεύμα Θεού θα αποκαλυφθεί στη διάρκεια της βασιλείας του)**, και αυτός πάντα τα αγαθά πτώω **(με το φτυάρι)** σκορπίσει τοις χρείαν έχουσι, και πλουτήσουσιν οι μεγιστάνες αυτού, και έσονται ως βασιλείς, και οι πένητες ως άρχοντες. Και έσται αυτώ ζήλος μέγας του εκδιώξει τους Ιουδαίους. Ισραηλίτης ουχ ευρεθήσεται εν τη πόλει ταύτη. Και αυτός μεγάλα κατορθώματα ποιήσει, και ουκ έσται ο λυρίζων, ή κυθαρίζων, ή τραγωδών ή τι αισχρόν πράγμα εργαζόμενος. Πάντας γάρ τους τοιούτους μισήσει, και εξολοθρεύσει εκ της πόλεως Κυρίου πάντας τους εργαζομένους την ανομίαν. Έσται ουν τότε χαρά και αγαλλίασις, και αγαθά εκ της γης ανατελεί πλούσια, και έσται ον τρόπον ήσαν επί του Νώε εν γαλήνη και ειρήνη ευφραϊνόμενοι, μέχρις ου **(έως ότου)** ήλθεν ο κατακλυσμός και ήρην **(εφόνευσε)** άπαντας **(δηλ. πολύ απότομα θα χειροτερέψουν τα πράγματα)**.

Περί του τέλους του Κόσμου και περί της ελεύσεως του Αντίχριστου.

Παρελθόντος ουν του σκήπτρου τούτου, τότε γενήσεται αρχή ωδίνων. Τότε εγερθήσεται ο υιός της απωλείας ονόματι **Αράν χιλίαρχος** και βασιλεύσει εν τη πόλει ταύτη **τρία έτη και μήνας εξ**, και ποιήσει ανομίαν οία ου γέγονεν απ' αρχής κόσμου, ουδ' ου μη γενήσεται. Δογματίσει γαρ και νομοθετήσει όπως μίγνυται πατήρ θυγατρί, και υιός μητρί, αδελφός αδελφή εκόντες και άκοντες. Ο δε αντερών η αντιλέγων θανάτω τελευτάτω. **Ο δε ούτως αποθανών συν τω Προδρόμω Ιωάννη καταταγήσεται εν τη ημέρα της κρίσεως.** Τότε κελεύσει ζευχθήναι μοναχούς μοναζούσαις, και τους ιερείς ομοίως, και πληθυνθήσονται αι παράνομοι μίξεις επί πάσαν την γην, και αυτός πορνεύσει μητέρα και θυγατέρα. Διά την κατάρατον ακολασίαν λύσιν λαβόντες οι μωροί και απαίδευτοι ασώτως ταις εαυτών αδελφαίς επιχρεμετίσουσι.

Και αναβήσεται η δυσωδία της αιμομιξίας εν τω ουρανώ, και οργισθήσεται Κύριος ο Θεός όλη τη οικουμένη θυμώ μεγάλω, και εντελείται ταις βρονταίς και ταις αστραπαίς και άρξωνται μετά θυμού αυτών ακρατώς φέρεσθαι επί παν το πρόσωπον της γης. **Πολλοί δε πόλεις πυρίκαυστοι γενήσονται** και άνθρωποι εκ του πατάγου των φοβερών εκείνων βροντών θροϊσμών μεγάλω παραλυθήσονται, και κακώς αποθάνωσι, και πολλοί αστραπόκαυστοι γενήσονται **(θα καούν από τα αστροπελέκια)**. Ουαί δε τότε τη γη και τη θαλάσση από της απειλής του Παντοκράτορος, και της απείρου οργής της επερχομένης επί πάσαν την Οικουμένην! Γενήσεται γαρ **λιμός επί την γην** ώστε τελευτάν τους ανθρώπους οξέως από της πείνης. Μετά δε ταύτα γενήσεται **σεισμός μέγας**, ώστε συμπεσείν άπαν οικοδόμημα, και πολλοί εκ των εργαζομένων την ανομίαν συγχωσθέντες κακώς τον βίον καταλύσωσι. Γενήσεται δε **ο ήλιος μέλας** και σκοτεινός, και **η σελήνη ως αίμα** διά τους

χοιρώδεις ανθρώπους, και οι αστέρες πεσούν επί την γην. Παν δε όρος και πάσα νήσος από της έδρας του τόπου αυτών, φόβω του σεισμού και της απειλής μετακινηθήσονται.

Τότε οι ιερείς του Θεού μετά των καταλειφθέντων εναρέτων, και εγκρατών φύγωσιν επί τα όρη και τα σπήλαια. Παταχθήσεται τοιγαρούν το σκήπτρον τούτο της ανομίας και εν τω σκότει τω εξωτέρω βληθήσεται. Μακάριοι δε οι κατασκηνώσαντες εν τη πρεσβυτέρα Ρώμη, ή εν Αρσενόνη ή εν Στροβύλω, ή εν Αρμενοπέτρα, ή εν Σκυθοπόλει. Εν ταις πόλεσι γαρ ταύταις επαναπαύσονται οι λαοί, εν δε ταις ετέραις πόλεσι πόλεμοι και ταραχαί, κατά τον ειπόντα: «Μελλήσεται ακούειν πολέμους, και ακοάς πολέμων» (Μαρκ. ιγ'7)

Μετά δε ταύτα εγερθήσεται **βασιλεία ετέρα** επί την πόλιν ταύτην, και ο βασιλεύς εκείνος βλοσυρός έσται και μέλας, αρνητής του Θεού και των αγίων, και αλλότριος της βασιλείας των ουρανών. **Ανοίξει γαρ τας μυσσάρας βίβλους των Ελλήνων**, και μετατραπήσονται εις τον Ελληνισμόν, και ποιήσει πόλεμον μετά των αγίων, και διώξει την Εκκλησίαν του Θεού. Μετά γαρ ημέρας τινάς της βασιλείας αυτού τους ναούς των αγίων πυρί κατακαύσει, τον τίμιον σταυρόν φούρκαν (**κρεμάλα**) ονομάσει. Τότε ποιήσει το ιερατεϊόν εις πτώσιν, και συγκόψει (**θα σφάξει**) το κοινόν του λαού κατά τας δημοσίους οδούς. Εν γαρ ταις ημέραις εκείναις, αναστήσονται γονείς επί τέκνα και τέκνα επί γονείς και θανατώσουσιν αυτούς. Παραδώσει γαρ αδελφός αδελφόν, και φίλος φίλους. Πολλοί δε τον Κύριον ημών Ιησού Χριστόν ομολογήσαντες Θεόν και βασιλέα των απάντων, τον του μαρτυρίου στέφανον αναδύσονται.

Τότε τους κατοικούντας εν ταις νήσοις εξεδάφισας (**απομακρύνας από τα εδάφη τους**) εις τα της Θράκης και Μακεδονίας και Στρυμόνος μέρη μετάγη, έσονται δε οι νήσοι εις ερήμωσιν. Κτύποι δε γενήσονται εν τω ουρανώ άνω φοβερώτατοι, και σεισμοί μεγάλοι, και συμπτώματα πόλεων. Αναστήσεται γαρ έθνος επί έθνος και βασιλεία επί βασιλείαν και έσται συντριμμός φοβερός επί της γης, θλίψις και στενοχωρία επί τους υιούς των ανθρώπων. Τω καιρώ εκείνω φανήσεται πυρ απηνθρακωμένον (**φωτιά σαν από αναμμένα κάρβουνα**) από του ουρανού έως τάχους αστραπής επισκιάζον παν το πρόσωπον της γης (**ίσως κομήτες ή αστεροειδείς**), πετεινών δε συνοχαί πολλάι εν τω αέρι γενήσονται, και όφρων πλειόνων η γη πληρωθήσεται, δακνόντων τους εν πολλαίς αμαρτίαις βιώσαντας και μη μετανοήσαντας. **Ταύτα και πάντα αρχή οδύνων εισίν.**

Εν γαρ ταις ημέραις εκείναις αποστελεί τους αγίους αγγέλους αυτού ο Κύριος, τους τεταγμένους επί των ανέμων εξάγειν αυτούς εκ των θησαυρών αυτού, και αναφράξωσι τας αναπνοάς αυτών **του μη αναπνεύσαι όλως άνεμον εν όλη τη οικουμένη**, ώστε γενέσθαι θλίψιν βιαίαν, βρασμόν τε και καύσωνα επί προσώπου πάσης της γης, όπως στενοχωρηθέντες βλασφημήσωσιν επί Κύριον τον Θεόν ημών. **Τότε παν χλωρόν το επί της γης φημί, και τα υψηλότατα των δένδρων ξηρανθήσονται** και παν όρος και βουνός ταπεινωθήσονται, **και το τρίτον των ζώντων των τε κτηνών και πετεινών και ερπετών των τιθασσών και ατιθάσων τελευτήσουσι.** Γενήσεται δε **η θάλασσα εις αίμα και ευθέως το τρίτον μέρος των ιχθύων τελευτήσει**, διότι ωργίσθη αυτοίς ο Θεός δια τας αμαρτίας των ανθρώπων και το αμετανόητον αυτών. Μισήσουσι γαρ αλλήλους οι άνθρωποι από πολλής κακίας αυτών, μη βουλόμενοι βλέπειν, ή διορθούσθαι εις τα κρείττονα και σωτηρίας εχόμενα, αλλ' εν τω «πληθυνθήναι την ανομίαν», καθώς ο Κύριος είπε: «ψυγήσεται η αγάπη των πολλών» (Ματθ. κδ' 12).

Τελευτήσαντος δε και τούτου του σκήπτρου, τότε έρχεται **ο από Αιθιοπίας** από του πρώτου κέρατος, όν φασι **δώδεκα έτη κρατήσιν της βασιλείας τους οίακας.** Ούτος γαρ βασιλεύσει εν ειρήνη, τους αγίους οίκους τους υπό των προ αυτού συμπτωθέντας αναστήσει, επιστρέψει τε και ταις νήσοις τον λαόν αυτών άπαντα, και ως αγαθός αγαπηθήσεται υπό του λαού, και ενευλογηθήσεται εν παντί έθνει, και έσται χαρά και αγαλλίασις εν όλω τω κόσμω, έως ου το σκήπτρον τούτο παρελεύσεται.

Ελεύσεται δε μετ' αυτόν ο εξ Αραβίας, ενιαυτόν ημερών. Και εν ταις ημέραις αυτού, οι κέκτηνται (**όσοι κατέχουν**) εκ του Τιμίου Ξύλου μερίδα, ανοίξωσι τον θησαυρόν αυτών και κενούς (**άδειους**) εύρωσι. Νεύσει γαρ του Παντοκράτορος Θεού ενωθήσονται τα άγια τμήματα και γένηται ολόκληρος και ακέραιος, καθώς προσηλώθη εν αυτώ Χριστός ο Θεός ημών, και δοθήσεται τω βασιλεί. **Ο δε λαβών αυτόν πορεύσεται εν τη πόλει Ιερουσαλήμ,** και γενόμενος εν τω τόπω του Κρανίου οικείαις χερσί παραδώσει τον τίμιον Σταυρόν, το τε

διάδημα το επί της κεφαλής αυτού κείμενον, επί την κορυφήν του σταυρού θέμενος, ανυψώσας, ερεί: Κύριε Ιησού Χριστέ, **τετέλεσται και πεπλήρωται η ψήφος και ο αριθμός των ετών, ων προτεθησαύρικας τη βασιλεία Ρωμαίων (τελείωσε και συμπληρώθηκε η προτίμηση και ο αριθμός των ετών που προαπεφάσισες να δωρήσεις στην βασιλεία των Ρωμαίων)**. Δέξαι σου το αοίδιμον και θαυμάσιον δόρυ, συν αυτώ δε και το πνεύμα μου. Και ευθέως άγγελος Κυρίου εκ του ουρανού καταπτάς άρει τον **Τίμιον Σταυρόν** συν τω διαδήματι, και την ψυχήν του βασιλέως. **Τότε παρέρχεται η βασιλεία των Ρωμαίων**. Των γαρ χριστιανών η βασιλεία ο σταυρός κεχρημάτικεν. Μακάριοι εισιν οι φυγόντες εκ της πόλεως ταύτης (**όσοι φύγουν από την Ιερουσαλήμ**) και απερχόμενοι (**αναχωρήσαντες κρυφθούν**) εν ερήμοις και σπηλαίοις και οπταίς της γης.

Μετά ταύτα αναστήσονται εν τη πόλει ημών **τρεις νεώτεροι, μωροί και αναιδείς**, και εξωλέστατοι, και κρατήσουσιν επί το αυτό της βασιλείας εν ειρήνη ημέρας **εκατόν πεντήκοντα**. Εν δε τω μεταξύ εκ διαβολικής ενεργείας μαχηθέντες αλλήλοις δώσωσι πόλεμον καθ' εαυτούς ισχυρόν.

Απάρας ουν ο πρώτος εισελεύσεται εν **Θεσσαλονίκη**, και ερεί. Θεσσαλονικέων η πόλις, συ νικήσεις τους εχθρούς σου, καύχημα γαρ αγίων συ υπάρχεις, και ηγίασέ σε ο Κύριος. Τηνικαύτα στρατεύσει ο λαός αυτού από επταετούς και ανωτέρω, στρατεύσει δε και τους ιερείς και τους μονάζοντας, και ποιήσει αυτούς φορέσαι άρματα πολεμικά, και κατασκευάσας πλοία μεγάλα πορεύσεται εν Ρώμη, και στας προ των πυλών αυτής, ερεί. Χαίροις Ρώμη τρίρρωμε, η μάχαιρα σου οξεία, τα βέλη σου ηκονημένα, έντιμος ει συ, κραταιώς την πίστιν σου κάτεχε, μη αλλαγής αυτήν μέχρι της συντελείας. Μακάριοι οι κατοικούντες εν τοις οίκοις σου. Τότε στρατεύσει τα ξανθά γένη, και ποιήσει ναυς και εκδέξεται τους ετέρους αυτού αναμέσον δήλου και αδήλου.

Ο δε δεύτερος μείραξ εκστρατεύσει και αυτός την **Μεσοποταμίαν και τας Κυκλάδας των νήσων** και στρατεύσει τους ιερείς, και τους μονάζοντας, manía δεινή κατά των άλλων κινούμενος. Και απάρας έλθη επ' ομφαλόν της κτίσεως. Τινές δε λέγουσι την Αλεξάνδρειαν ομφαλόν είναι της οικουμένης. Εκείσε ουν αυτός εισδέξεται τους ετέρους αυτού, μεθ' ων οφείλει συνάψαι τον πόλεμον.

Και τρίτος εξελεύσεται και αυτός εκ της πόλεως, και στρατοπεδεύσει **Καρίαν, Φρυγίαν, Ασίαν, την Αρμενίαν, Γαλατίαν τε και Αραβίαν**. Και εν Συλαίω γενόμενος, τάδε ερεί προς αυτό: Σύλαιοι επικέκλησαι, αλλ' ου συλλυθήσει ουδέ παραληφθήσει παρ' ουδενός των πολεμούντων σε. Ταύτα ειρηνώς απάρας τα στρατεύματα αυτού εν λαώ ασυνθέτω γενήσεται. Μετά ουν το συναχθήναι αυτούς επί το αυτό κατέναντι αλλήλων, συγκρουσμού γεγονότος μεληδόν αλλήλους κατακόψουσιν ώσπερ εν μακέλλω τα πρόβατα.

Και **αποκτανθήσονται οι τρεις βασιλείς** μετά του πλήθους παντός, και εκχυθήσεται το αίμα αυτών επί της γης, ως πλημμύρα βροχής ύδατος, ώστε μη καταληφθήναι τίνα εξ αυτών. Τότε συγκραθήσεται η θάλασσα από του αίματος αυτών σημείοις δώδεκα, και έσονται πάσαι αι γυναίκες χήραι. Επτά γαρ γυναίκες ζητήσουσιν ένα άνδρα και ουχ ευρήσουσι, μέχρις ότε εξ αλλοδαπής γης ακούσαντες ήξουσιν, οι και ληφθέντες ανήλικοι. Ανδρυνθέντες δε, έσονται ως χοίροι και εκ της πολλής ασωτίας μη αισθανόμενοι. Τότε δε μακάριοι και τρισμακάριοι οι εν όρεσι και σπηλαίοις τω Κυρίω δουλεύοντες, επειδή τα δημοσίως γενόμενα δεινά ου θεάσονται, αλλ' έσονται ιδίως εκδεχόμενοι την μετά του **Αντιχρίστου** μάχην και πόλεμον. Οι ηδύτατοι άρνες, οι μέλλοντες δια Χριστόν θύεσθαι (**να θυσιασθούν**) υπό του πονηρού Δαν, λέγω δη του παμπονήρου διαβόλου ήτοι του **Αντιχρίστου (καταγομένου από τη φυλή Δαν)**.

Τότε δια το μη είναι εν τω καιρώ εκείνω άνδρα αιδέσιμον, αλλά πάντας της απωλείας, **αναστήσεται γύναιον πονηρόν και αισχροτάτον από του Πόντου, και βασιλεύσει εν τη βασιλίδι των πόλεων**. Αυτή δε γενήσεται βακχεύτρια, μάγισσα, και φαρμακός, και απαξαπλώς του διαβόλου θυγάτηρ. Εν γαρ ταις ημέραις αυτής έσονται επιβουλαί και σφαγαί κατά τας ρύμας της πόλεως. Αποκτενεί γαρ έκαστος, ει δυνάμεως έχει, τον πλησίον αυτού, και υιός πατέρα, και πατήρ υιόν, μήτηρ θυγατέρα, και θυγάτηρ μητρί, αδελφοί επαναστήσονται αλλήλοις και κατασφάξουσιν, και έσται κακία πολλή, και μίσος εν τοις υιοίς των ανθρώπων, και φόνοι αναρίθμητοι εν τη πόλει ταύτη.

Εν δε τη αγία Εκκλησία ένδοθεν έσονται ασέλγειαι, μοιχείαι, ασωτεΐαι, αιμομιξΐαι, κιθάραι τε και ορχήσεις, χλευασμοί τε και παίγνια, άπερ άνθρωπος ούτε είδεν ούτε ήκουσε. Και γαρ η βασιλΐς εκείνη η ακάθαρτος θεάν εαυτήν ονομάζουσα και Θεώ μαχόμενη, κόπρω μιανεί τα άγια θυσιαστήρια, και πλυνεί το σώμα αυτής ύδατι και μολύνει πάντα τον λαόν, και αποστρέψει το πρόσωπον αυτής από του Θεού, και ενυβρίσει τα άγια των αγίων, και αρπάσει τα σκεύη τα τίμια από των αγίων Εκκλησιών, τους τε τίμιους σταυρούς και τας σεβάσμιας εικόνας, τα τε Ευαγγέλια και τους Αποστόλους, και πάσαν βίβλον ιεράν συναθροΐσει επί το αυτό, και ποιήσασα σωρόν μέγαν και βαλούσα πυρ καταφλέξει πάντα, και τας Εκκλησίας καταστρέψει μέχρις εδάφους. Ζητήσει και λείψανα αγίων του κατακαύσαι αυτά και ουχ ευρήσει. Ο γαρ Θεός αοράτω δυνάμει από τήσδε της πόλεως μεταγάγει αυτά.

Τότε η τάλαινα της μεγάλης Εκκλησίας της του Θεού Σοφίας καταστρέψει την αγίαν Τράπεζαν, και τον τόπον του ναού μιάνασα σταθείσα κατά ανατολάς φρουατομένη, ερεί προς τον Ύψιστον. Μη κατώκνησα **(μήπως κουράστηκα)**, ω λεγόμενε Θεέ, απολείψαι σου το μνημόσυνον από της γης. Ίδε τι σοι εποίησα και έκαμον, και ουκ ηδυνήθης καν τριχός μου εφάσασθαι. Μείνον μοι μικρόν, και εάν ειμί ενταύθα και το στερέωμα χαλώ, και δείξω σοι τις ο εν θεοΐς δυνατώτερος φημί και θεαΐς. Ταύτα λαλήσει η γάγγραινα, ή και πλείονα, και δράσει χείρονα εις ύψος αποπτύουσα και λίθους πέμπουσα. Εώ **(παραλείπω)** γαρ λέγειν αυτής τα δεινότερα **(χειρότερα)**.

Εν γαρ τω καιρώ εκείνω κλινεί Κύριος ο Θεός ο Παντοκράτωρ το τόξον αυτού, και τον θυμόν αυτού, και φοβερά δυνάμει της ισχύος αυτού εκτενεί την χείρα αυτού επί την μεγάλην πόλιν ταύτην **(Κων/πολη)**. Και δράζεται αυτής εν ισχύι, και τω δρεπάνω της δυνάμεως αυτού υποτεμεί τον χουν τον υποκάτω της πόλεως ταύτης, και ερεί τοις ύδασι της αβύσσου του καταπιείν αυτήν, άπερ φοβερώς υπακούσαντα εξ εκατέρων **(εκ των δύο)** των μερών τάχει σφοδρώ και ήχω φοβερωτάτω αναβλύσουσι, και το υποκάτω αυτής ανασπάσει από της γης, και επάρει αυτό εις ύψος ως μύλον γυροβολούμενον, φρίκη πολλή, ώστε θρηνεΐν και οδύρεσθαι, κράζειν τε ουαΐ τοις εν μέσω της πόλεως. Ούτως ουν κατενεχθείσης **(καταβιβασθήσης)** αυτής εν τη αβύσσω τα εξ εκατέρων των μερών αναβλύσαντα ύδατα σφοδρώς κατακλύσαντα και κατακαλύψαντα αυτήν τω φοβερώ και αχανεί πελάγει της αβύσσου παραπέμπουσιν. Ούτως ουν, ω τέκνον μου Επιφάνιε, η πόλις ημών συντελεσθήσεται **(θα κατασραφεί)**. Και άπερ δε σοι είρηκα όπισθεν ότι μέλλουσι συμβαίνειν τω κόσμω δεινά, εκείνα εισιν, άπερ ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός έφησεν αρχήν ωδίνων.

Περί του τέλους του κόσμου.

Μετά δε την παρέλευσιν της πόλεως ταύτης, τα της συντέλειαις συνίσταται. Φασΐ δε τίνες ότι μετά τον αφανισμόν της πόλεως και το πλήρωμα της των εθνών βασιλείας, μέλλουσι τα σκήπτρα Ισραήλ εξανίστασθαι **(πρόκειται η βασιλεία του Ισραήλ να ανορθωθεί)**, προς το βασιλεύσαι τον υπόλοιπον καιρόν εις αναπλήρωσιν του εβδόμου αιώνος **(για να συμπληρωθούν τα χρόνια του 7ου αιώνος)**, φέροντες εις μαρτυρίαν το υπό του Ησαΐου ειρημένον. Και έσται εν ταις εσχάταις ημέραις, φησΐν, αρεί Κύριος ο Θεός σημείον εν τη συμπληρώσει των εθνών επί πάντα τα πρόβατα Ιούδα, τα διεσκορπισμένα εν τοις έθνεσι, και συνάξει τον απωσμένον Ισραήλ εν τη αγία πόλει Ιερουσαλήμ. Και έσται τω Ισραήλ ως τη ημέρα, η **(κατά την οποία)** εξήλθεν εκ γης Αιγύπτου, (Ησαΐας ια'12,16) και τα εξής. Και το υπό του μακαρίου Παύλου του αποστόλου ειρημένον: «Όταν, φησί, το πλήρωμα των εθνών ήξη, τότε πας Ισραήλ σωθήσεται» (Ρωμ. ια'26). Και ούτοι μεν ούτω λέγουσι και ισοφωνούσιν, **Ιππόλυτος** δε ο μάρτυς έφησεν ότι **τη επιδημία του Αντίχριστου πρώτοι οι Ιουδαίοι πλανηθήσονται**. Και ο Χριστός δε προμαρτυράμενος έλεγεν αυτοΐς ότι, «Εγώ, φησΐν, ήλθον εν τω ονόματι του Πατρός μου και ου λαμβάνετέ με, άλλος ελεύσεται εν τω ιδίω ονόματι και εκείνον λήψεσθε και εν τη αμαρτία υμών αποθανείσθε» (Ιωαν. ε'.43).

Ότι μεν ουν **συνάξει αυτούς ο Θεός εν τη πόλει Ιερουσαλήμ**, και τα αυτού αυτοΐς αποδώσεται, εύδηλον όπως του διασκορπισμού την επ' απωλεία πρόφασιν εν τω τέλει υπ' αυτών εκκόπηται. Έμμελον γαρ λέγειν εν τη κρίσει ότι ει συνήγαγες ημάς εις Ιερουσαλήμ, και τα ημών απεκατέστησας, πάλαι αν επιστεύσαμεν τω Χριστώ, την αφορμήν του φθόνου εξεώσαντος του ένεκεν προτιμηθήναι τα έθνη υπέρ ημάς. Νυν δε συναχθέντες, και τα αυτών απολαβόντες, και εν τη αυτή απιστία μείναντες, πώς σωθήσονται; Ευθέως του **Αντιχρίστου** εξερχομένου, ω και πιστεύειν **(στον οποίο και θα πιστεύσουν)** κατά την φοβεράν φωνήν

του Θεού μέλλουσι: Θεός γαρ ου ψεύδεται, ο μονογενής ο ειπών: «Εγώ ειμί η αλήθεια και η ζωή» (Ιωαν. ιδ'.ό). Τέλος δε εν τω συναχθήναι αυτούς, εν πρώτοις της απολογίας αυτούς ταύτης αποστερήσει. Και γαρ ο Παύλος αυτούς σωθήσεσθαι είρηκεν ουκ εκ της αιωνίου κολάσεως, αλλ' αντί της τοσούτων ετών παρατάσεως, και της επ' αλλοτρίας περιπλανήσεως, και του ονειδισμού των εθνών, και της αφάτου αισχύνης (**ανεκφράστου εντροπής**), ότι εν τοσαύτη, φησίν, ανάγκη, και εν τοσούτω χλευασμῷ, τοσαύτα έτη υπό των εθνών κωμωδούμενοι, σωθήσονται της δουλείας και του ζυγού, ως συναχθέντες εις τα ίδια. Ου μέντοι, ως προείπον, της αιωνίου κολάσεως ρυσθήσονται. Ους γαρ η θλίψις ουκ έπεισε πιστεύσαι τω ζωοποιῷ και μονογενεί Υιῷ του Θεού, πως πείσει αυτούς η νομιζόμενη χάρις; και τα εξής.

Ο Επιφάνιος είπεν. Αφες πάτερ πνευματικέ, περί των εχθρών του σταυρού του Χριστού, τούτο δε μοι ανάγγειλον, οίτινες λέγουσι, μη συμποντίζεσθαι μετά της πόλεως την του Θεού μεγάλην εκκλησίαν, αλλ' αοράτω δυνάμει κρεμασθήναι αυτήν επί του αέρος.

Ο δίκαιος έφη. Τι λέγεις, ω τέκνον; πάσης της πόλεως βυθιζομένης πως περισωθήσεται αυτή; ή τις εστί ο εισερχόμενος εν αυτή χάριν προσκυνήσεως; μη ο Θεός εν χειροποιήτοις ναοίς κατοικεί; ου μεν ουν, ω τέκνον, ψευδής εστί ο λόγος ούτος. Μόνος δε μενεί ο εν τω φόρω στύλος, καθότι κέκτηται τους τίμιους ήλους, αυτός γαρ μόνος μενεί και σωθήσεται, ώστε παραγενόμενα τα πλοία εν τούτω τους σχοίνους αυτών δήσαντα, κλαύσουσι και **θρηνήσουσι την Βαβυλώνα ταύτην την επτάλοφον**, λέγοντες: ουαί ημίν, ότι η πόλις ημών η μεγάλη και αρχαία βεβύθισται, εν η εισιόντες και τας πραγματείας ποιούντες, επλουτούμεν καλώς εμπορευόμενοι. Έσται και το πένθος αυτής ημερών τεσσαράκοντα, και από της θλίψεως των ημερών εκείνων δοθήσεται το βασίλειον και το κράτος τη πρεσβυτέρα Ρώμη, ωσαύτως και εν τω Συλαίω και εν τη Θεσσαλονίκη **υποτασσόμενα τω εν τη Ρώμη βασιλεύοντι**, προς τα τέλη ήδη του κόσμου εγγίσαντος και λοιπόν άτονα τα πράγματα γενήσονται και δεινότερα και ολέθρια.

Εν εκείνω γαρ τω καιρώ αποφράξει Κύριος ο Θεός τας πύλας τας εν Ινδαλία (εν. άλλω Ινδία), ας έκλεισεν Αλέξανδρος ο των Μακεδόνων βασιλεύς (δια προσευχής και συμβολικής θύρας*), και εξελεύσονται οι εβδομήκοντα δύο** βασιλείς μετά του λαού αυτών, τα λεγόμενα ρυπαρά έθνη, τα βδελυρώτατα πάσης συγχασίας και δυσωδίας, και διασκορπισθήσονται εν ταις χώραις ταις υπ' ουρανό, σάρκας ζώντων ανθρώπων εσθίοντες και το αίμα πίνοντες, κύνας και μυίας και βατράχους νεμόμενοι και πάσαν ρυπαρίαν. Ουαί δε τη οικουμένη πάση εν η πορεύσονται από προσώπου αυτών. Τας μεν ουν ημέρας εκείνας, μη έστω χριστιανός Κύριε, ει δυνατόν ην. Αλλ' οίδα ότι έσονται.

Τότε αι ημέραι εκείναι σκοτισθήσονται δίκην θρηνούσαι εν τω αέρι διά το μίσος, όπερ τα βδελυρά εργάζονται έθνη. Ο ήλιος σκοτισθήσεται, και η σελήνη ου δώσει το φέγγος αυτής, βλέποντες τα βδελύγματα επί της γης αμιλλώμενα. Φάγονται γαρ και τον χουν της γης και τα θυσιαστήρια κύθρους οίκων εργάζονται, τα τίμια και άγια σκεύη εν μιάσματι χρήσονται. Οι κατοικούντες την Ασίαν φευγέτωσαν εις τας κοιλάδας των νήσων. Πενθήσει γαρ Ασία τας νήσους. Ου γαρ πορεύσονται εν αυτή οι λαοί, αλλ' έσονται πενθούντες ημέρας ρν'.= εκατόν πενήκοντα, (εν. άλλω **εξακοσίας εξήκοντα**).

Περί Αντιχρίστου.

Τότε εγερθήσεται ο σατανάς, ο **Αντίχριστος** φημί, **εκ της φυλής του Δάν**, ου μέντοι ίδια θελήσει γενόμενος άνθρωπος, αλλ' ευρεθήσεται ένεκεν αυτού σκεύος αισχρόν και ρυπαρόν, όπως πληρωθή εν αυτώ τα των προφητών. Και απολυθήσεται (**ο Σατανάς**) εκ των του άδου δεσμών, εν οις αυτόν ο Δεσπότης Χριστός εκείσε γενόμενος έδησε, και εισελεύσεται εις το σκεύος το αισχρότατον και βδελυρώτατον. Και ανδρυνθέντος αυτού εν ηλικία τελεία, και βασιλεύσαντος, τότε άρξεται την πλάνην αυτού επισπείρειν, καθά φησί περί αυτού **Ιωάννης ο Θεολόγος**.

Τότε γαρ, φασί, εγείρει πόλεμον επί τας κοιλάδας (εν αλ. Κυκλάδας) των νήσων, νήσοι δε είσιν, ως Ησαΐας φησίν, **αι εξ εθνών εκκλησΐαι**. Παραγίνεται δε τότε **Ενώχ** ο προ του νόμου, και **Ηλίας** ο εν τω νόμω και **Ιωάννης** ο εν τη νέα χάριτι, κηρύξαι εν όλη τη οικουμένη τον καιρόν της συντελείας, και την του πλάνου επιδημίαν. Διελεύσονται δε εν σημείοις και τέρασι και προκηρύξουσι του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού την Δευτέραν έλευσιν. Όσοι τοιγαρούν (**λοιπόν**) θελήσουσι του αποκτείναι αυτούς (**να τους φονεύσουν**) ή άλλως πως

αδικήσαι, πυρ εξελθόν καταφάγεται αυτούς (Αποκαλ. ια'5) πορεύονται γαρ εν εξουσία μεγάλη και τον **Αντίχριστον ελέγξαντες αποκτανθήσονται υπ' αυτού εν τη πόλει Ιερουσαλήμ**, και ρίψωσι τα σώματα αυτών άταφα εν μέσω της πόλεως, και επισυναχθέντες επιγελάσωσιν αυτών ως απροσταεύτων. (Αυτόθι 6,7,8,9,10).

Ποιήσουσι δε επί την πλατείαν κείμενα τα άγια σώματα αυτών τρεις ημέρας. Μεσούσης δε της τετάρτης καταπτώσα περιστέρα εκ του ουρανού ως είδος αστραπής, και επάνω αυτών περιπατήσασα, ζωήν εμπνεύσει αυτοίς και ισχύσαντες εγερθήσονται ενώπιον πάντων, και τρόμος λήψεται τους ορώντας αυτούς. Τότε γενήσεται φωνή εκ του ουρανού προς αυτούς λέγουσα. Ανέλθετε προς με οι φίλοι μου, και ευθέως κατελθούσα νεφέλη άρη αυτούς και κατασκηνώσει εις τον Παράδεισον. (Αυτόθι 9-13). Πικρώς δε ταπεινώσει ο πλάνος τους τότε χριστιανούς μέχρι της εσχάτης αυτών αναπνοής, θλίβων και δεινώς τιμωρούμενος, ο μάταιος άγαν. Τότε ει τις ου πλανηθή και πιστεύση τω Αντιχρίστω, μέγας και υψηλός αναφανήσεται φίλος Χριστού του Θεού ημών, μακάριοι γαρ πάντες οι άγιοι, τρισμακάριοι δε οι επί του Αντιχρίστου μαρτυρήσαντες. Μεγίστη γαρ αυτούς διαδέξεται χαρά και αγαλλίασις εις αιώνα αιώνος. **Πρώτον αποκτενεί τον Ηλίαν, είτα τον Ενώχ, μετέπειτα τον της βροντής υιόν, και τότε τους μη πιστεύοντας εις αυτόν θανάτω πικρώ παραδώσει.**

Τότε έσται πόλεμος φοβερός μεταξύ αυτού και του Δεσπότη Χριστού. Επάν γαρ γνώση προς το τέλος έχειν του κόσμου τούτου τα πράγματα, manía δεινή προς τον άνθρωπον αντιπαρατάξεται, αστράπτων και βροντών τε κτύπους ποιών, ώστε τω ήχω της βοής την υπ' ουρανόν δονείσθαι και περιηχείσθαι σφοδρώς. Και τις τότε ου πτήξει (**φοβηθεί**) και θαμβηθήσεται, ω τέκνον; μακάριοι, ως προείπον, οι μη σκανδαλισθέντες επί των Δεσπότη ημών Χριστώ τω αληθινώ Θεώ ημών, τω σαρκωθέντι και γεννηθέντι εκ της αγίας Παρθένου Μαρίας, οι πιστεύοντες ανάστασιν νεκρών και ζωήν αιώνιον, και την βασιλείαν των ουρανών, ήτις τέλος ουκ έχει. Μακάριοι οίτινες διά την αγάπην αυτού αποθανούσι, και ελέγξουσι κατά πρόσωπον τον δράκοντα και την αυτού αποπλάνησιν. Μακάριοι όσοι κατά του δράκοντος ανδρυνθήσονται και γενναίως τα δεινά αυτού ελέγξουσιν. Οι φωστήρες, οι ωραίοι, οι φίλτατοι μαργαρίται, αι γλυκεΐαι καρδίαι, και τερπναί και μελίρρυτοι, και όσοι εις Πατέρα και Υιόν και Άγιον Πνεύμα, εις την Αγίαν και ομοούσιον Τριάδα την ζωοποιόν, πιστεύουσιν.

Ταύτα του μακαρίου καθεζομένου και λέγοντος, ο Επιφάνιος ακούσας τα μέλλοντα γενέσθαι κατά την οικουμένην, εθρήνη εκ βάθους ψυχής αυτού. Είτα λέγει προς τον Όσιον. Δέομαι σου, ειπέ μοι, **πώς μέλλει απολειφθήναι από της γης η ανθρωπότης**, και ούτω γενέσθαι την ανάστασιν; ο δε Όσιος έφη: **τους μεν, ω τέκνον, τα μυσαρά έθνη αναλώσει, τους δε εν τοις πυκνοτάτοις πολέμοις θανατώσουσι, και τους επιλοίπους ο Αντίχριστος**. Όσοι δε αυτώ πιστεύσωσι και προσκυνήσωσιν, αποστελεί Κύριος ο Θεός θηρία πετώμενα, κατά τον Ιεζεκιήλ έχοντα εν ταις ουραις αυτών βούκεντρα ιού μεμεστωμένα (**κεντριά γεμάτα δηλητήριο**). Και όσοι ουχ έξουσι το σημείον της γραφίδος του Χριστού σώων και ακέραιον εν τοις μετώποις αυτών, υπ' αυτών των θηρίων κεντούμενοι και τω ιώ αλισκόμενοι χαλεπώ θανάτω πικρώς τελευτήσουσι. Τότε μόλις οι άγιοι οι την σφραγίδα Χριστού σώαν διαφυλάξαντες εν ερημίαις και όρεσι ματανάσται γενήσονται, ους ο Θεός πνεύματι δυνάμεως αυτού συνάξει εν τη αγία πόλει Σιών. Ουτοί εισιν οι γραφέντες εις ζωήν αιώνιον.

Του Αντιχρίστου ήδη παταχθέντος συν τοις δαίμοσιν αυτού και υπό πυρίνων αγγέλων συλληφθέντων τω κριτηρίω παρίστασθαι και απαιτείσθαι δίκας περί των ψυχών, ων απώλεσε. Τότε ουν (**λοιπόν**) η σάλπιγξ ηχήσει και σαλπίσει, και οι νεκροί αναστήσονται άφθαρτοι. Έπειτα οι ζώντες, καθώς είπεν ο Παύλος (Α' Θεσσαλ. δ' 15), εις την παρουσίαν του Κυρίου οι περιλειφθέντες (**οι εναπομείναντες**), αλλαγέντες εν ριπή οφθαλμού από φθοράς εις αφθαρσίαν άμα συν αυτοίς αρπαγήσονται εν νεφέλαις εις απάντησιν του Κυρίου εις αέρα. **Όταν ουν ίδη τις τα βδελυρά έθνη εις τον κόσμον εξελλυθότα, τότε ας γινώσκει ότι επί θύραις πάντα και ότι μετά μικρόν ο Κριτής επελεύσεται αποδοúναι εκάστω κατά τα έργα αυτού**. Ταύτα ελάλησεν ο μακάριος Ανδρέας τω Επιφανίω τη νυκτί εκείνη αγρυπνούντι αυτώ, παρουσίας και της εμής ταπεινότητος. Και του ξύλου κρούσαντος της Εκκλησίας εκείσε επορεύθη ο Επιφάνιος. Ο δε μακάριος Ανδρέας εν τω οίκω έμεινε καθ' εαυτόν προσευχόμενος...

Ετελειώθη δε ο ποτέ κρυπτός ήλιος και ουρανομήκης στύλος πυρός, ο μακάριος

Ανδρέας, ο διά Κύριον πένης και σαλός και ξένος και καταπεφρονημένος και υπό πάντων εξουθενημένος νυνί δε υιός Θεού κατά χάριν γενόμενος και κληρονόμος της βασιλείας των ουρανών, μηνί **Μαίω κη'**. (28) εξήκοντα προς τοις εξ (66) έτεσι τον αγώνα τον καλόν κρυπτός τω Θεώ αγωνισάμενος. Εγώ δε Νικηφόρος, ελέει Θεού πρεσβύτερος της μεγάλης Εκκλησίας της βασιλίδος των πόλεων της επωνύμου Θεού Σοφίας, συγγραψάμενος τον θαυμαστόν τούτον και πολυθρύλλητον βίον, του σεβασμίου πατρός και εν αγίοις Ανδρέου, άπερ, α μεν οικείοις οφθαλμοίς εώρακα, α δε και παρά του αιιδίμου Επιφανίου, του γεγονότος ενταύθα αρχιεπισκόπου μεμάθηκα, και τώδε συγγράμματι ενέταξα, χάριτι και φιλανθρωπία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, μεθ' ου τω Πατρί, άμα τω Αγίω Πνεύματι νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Σημ ΛΜΔ: * Όπως λέγει ο (ψευδο)Καλλισθένης, διότι θεωρείται μάλλον ψευδεπίγραφο το κείμενο, αρχαίο όμως και ίσως γνωστό και στον Άγιο Ανδρέα, ο Μέγας Αλέξανδρος συνάντησε προς τα μέρη της Ινδίας τους λαούς που ζούσαν σε κτηνώδη κατάσταση, και φοβήθηκε μήπως αυτοί καταλάβουν αργότερα τα εδάφη που κατάκτησε και αφανίσουν τον πολιτισμό. Για το λόγο αυτό προσευχήθηκε στο Θεό: **«έδεήθη τοῦ Θεοῦ έκτενωσ̄ και προστάξει Αὐτοῦ (συν)ήγαγε πάντας αὐτοῦς και τὰς γυναῖκας αὐτῶν και τὰ τέκνα και πάσας τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν, και ἐξήγαγεν αὐτοῦς ἐκ τῆς γῆς αὐτῶν και κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν, ἕως οὔ εἰσήλθοσαν ἐν τοῖς πέρασι τοῦ βορρᾶ. Και οὐκ ἔστιν οὔτε εἴσοδος οὔτε ἔξοδος ἀπὸ ἀνατολῶν μέχρι δυσμῶν, δι' ἧς δυνησεται τις περᾶσαι ἢ εἰσελθεῖν ἐν αὐτῇ, διότι παρεκάλεσεν ὁ Ἄλέξανδρος τὸν Θεόν».** **Δηλ. δεν ήταν οι υλικές πύλες αλλά η συγκατάνευση του Θεού στο αίτημα του Αλεξάνδρου, που περιόρισε τα βδελυρά έθνη.** Σημειωτέον ότι όπως αναγράφεται στην Παλαιά Διαθήκη, και τονίζει σε ερμηνεία του στον προφήτη Δανιήλ ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ο Μέγας Αλέξανδρος προσκύνησε τον αληθινό Θεό όταν ήρθε στα εδάφη της Παλαιστίνης, διότι του αποκαλύφθηκε δόξα Θεού να περιβάλλει τον αρχιερέα των Ιουδαίων που τον προϋπάντησε με πλήρη αρχιερατική αμφίεση.

** Το παραπάνω κείμενο μιλάει για 22 βασιλείς, και όχι 72: «Γώγ, Μαγώγ, Ἄνώγ, Γάγ,.. οὔτοι πάντες κβ´(22) βασιλεῖς».

Και συμπληρώνει τα θρυλολογούμενα περί τοποθετήσεως και προστατευτικῶν πυλών: **«Και ἐπήκουσε τῆς δεήσεως αὐτοῦ και προσέταξε Κύριος ὁ Θεὸς δύο ὄρεσιν, ὧν ἔστιν ἡ προσηγορία Μαζοὶ τοῦ Βορρᾶ, και ἐπλησίασαν ἀλλήλοις ἄχρι πηχῶν δώδεκα. Και κατεσκεύασε πύλας χαλκὰς και ἐπέχρισεν αὐτὰς (ἐξ) ἀσυγχύτου, (ἴνα) ἐὰν βουληθῶσι (ἀνοιξαι) διὰ σιδήρου, μὴ δυνηθῶσι ἢ διαλυῶσαι αὐτὰς πυρὶ. ἢ γὰρ φύσις τοῦ ἀσυγχύτου οὔτε σιδήρου ὑφίσταται κατάλυσιν οὔτε πυρὸς διάλυσιν. Ἐν τούτοις αὐτὴν τὴν μιὰρὰν και ἀπάνθρωπον και μισόθεον κατήργησε δυναστείαν, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοῦς μήτε πυρὶ μήτε σιδήρῳ ἢ οἰαδηποτοῦν ἐπινοῖα (τὰς) τοιαύτας ἀναμοχλεῦσαι πύλας και ἀποδρᾶσαι».**

Φαίνεται όμως ότι το υλικό κατασκεύασμα, οι πύλες, όπως και τα περί της μετακινήσεως των βουνών, ήταν για να πεισθούν όσοι είχαν υλοστρεφή, και δυσκίνητη στα πνευματικά διάνοια, ότι πράγματι σιγουρεύτηκε η ασφάλειά τους.

«Ἐν δὲ τοῖς κατασχεθεῖσιν ἔθνεσι τῶν αὐτῶν πυλῶν εἰσι·

Γώγ, Μαγώγ, Ἄνώγ, Γάγ, Ἐβηλιάζ, Διφάρ, Φωτιναῖοι, Λεβαῖοι, Ἄννέοι, Χαριζαῖοι, Δεκελμοί, Δερματιανοί, Ζελματιανοί, Χανααναῖοι, Ἄμαζαχαρτοί, Γαρμηαδεοί, ἀνθρωποφάγοι (οἱ) λεγόμενοι Κυνοκέφαλοι, Σερβιοί, Ἄλανοί, Φισολονικίοι, Ἄρσυναῖοι, Ἄσαρταριοί. **οὔτοι πάντες κβ βασιλεῖς** καθεστήκασιν ἐν φρουρᾷ ἔνδον τῶν -ῶν ἐκατεσκεύασεν Ἄλέξανδρος- πυλῶν ὑποσφραγισθέντων ὑπὸ τῆς δοθείσης αὐτῷ -χάριτος- ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διὰ εἶδους ἀσυγχύτου».

Αξίζει να σημειωθεί ότι οποιαδήποτε προφητεία δεν ανήκει στον κανόνα Παλαιάς και Νέας Διαθήκης, μπορεί να μην έχει φτάσει σε μας σωστά, για πολλούς λόγους. Γι' αυτό και ότι έφτασε σε μας από τον Άγιο Ανδρέα τον δια Χριστόν Σαλό, πρέπει να συγκρίνεται με άλλες προφητείες (πχ. την Αποκάλυψη), και την ιστορική πραγματικότητα, για να θεωρείται πλήρως αξιόπιστο.

Η εικόνα του Αγίου στην 1^η σελίδα, είναι έργο του γέροντος Ιωαννικίου του Διονυσιάτου (+2005).